

[Transcript] DS Vandaag / Moeten we ons door de vogelgriep zorgen maken over een nieuwe pandemie?

Het is zes maart.

Dit is vandaag de dagelijkse podcast van de Standaard.

Ik ben Alexander Lippenveld.

In Cambodia is een elfjarig meisje gestorven aan de vogelgriep.

Ook haar vader raakt de besmet.

Het doet de ongerustheid over de vogelgriep weer toenemen.

Tallose wilde vogels zijn al gestorven aan die griep.

Recentelijk is de vogelgriep ook overgeslagen naar zoogdieren die nu ook de ziekte doorgeven aan elkaar.

Wordt dit de volgende grote pandemie?

En wat kunnen we tegen doen?

Heel de van de einde van onze wetenschapsredactie.

Om te beginnen gaan we even een goeie honderd jaar terug.

De Spaanse griep pandemie in de jaren 1918 tot 1920 maakte miljoenen slachtoffers.

Wat ik niet wist is dat dat allemaal de schuld was van de vogelgriep.

Ja, ook toen is een griep die oorspronkelijk

bij wilde vogels rondging, overgeslagen op de mens.

En die heeft toen een bevolking getroffen

die helemaal niet immune was tegen die vreemde vorm van griep en enorm veel slachtoffers gemaakt.

Ja, het ging echt om miljoenen mensen.

Als we een podcast maken over de vogelgriep

dan is het dus niet omdat het een onschuldig griepje is.

Het is geen onschuldig griepje

want de vogelgriep die nu rondgaat in de wereld

die treft heel uitzonderlijk mensen

en de mensen die in Azië met die virusvariant besmet zijn geraakt de helft daarvan is overleden.

Dus dat is toch wel een heel agressieve vorm van de griep.

Het goede nieuws is dat mensen vrijwel nooit

met die gripvorm besmet geraken

maar dat kan veranderen.

Als die virusvariant zou gaan wijzigen

en zich zou ontwikkelen naar een vorm die makkelijker mensen besmet dan nu het geval is.

Ja, als we tot nu toe iets horen over de vogelgriep

dan is het vooral omdat mensen net over hun kippenhoek

of over hun kippen moeten spannen.

Sommige kippenboeren die vlakbij een plaats wonen

waar veel wilde vogels sterven

houden hun kippen zelfs liever binnen

zoals Jan Robbis hier getuigd bij TV Oost.

[Transcript] DS Vandaag / Moeten we ons door de vogelgriep zorgen maken over een nieuwe pandemie?

Vanaf morgen gaan ze volledig binnen voor een paar weken tot als we zo'n nieuws vernemen van TV Avv dat er hier terug verdwenen is, spijtig voor de kippen. Inderdaad en ja, we behouden graag de vrijheid uitloop maar de veiligheid gaat er boven. Hilde, is die variant van dat virus dan zo gevaarlijk voor vogels? Ja, daar sterven ontzettend veel in de eerste plaats wilde vogels aan. Die wilde vogels brengen het virus ook over op pluimvee. Kippen, eenden, gansen. En er zijn hele pluimveehouderijen getroffen waar alle kippen en pluimveevolgens geruimd zijn om de verspreiding van het virus verder te voorkomen. Maar ook voor pluimvee is het een heel ziekmakend virus. Kippen raken van de leg, ze eten niet meer, ze drinken niet meer. Ze worden lusteloos. Het is echt wel een naarvirus. En hoe ernstig is dat de vogelgrip zijn zo'n dit jaar dan? Bij wilde vogels, daar zijn we aangewezen op toevallige vondsten van dode vogels die dan worden binnengebracht bij een vogelopvangcentrum. Daar kan dan vogelgrip voor de vaststijg stellen. Dat is zo'n afgelopen jaar zo'n 200 keer gebeurd vooral bij eenden, gansen, meeuwen, maar ook bij buiserts. Dus de gebruikelijke vogels die hier in het wild voorkomen. Maar betere cijfers hebben we over de pluimvee bedrijven. Dit jaar zijn al een half dozen pluimveebedrijven getroffen. Vorig jaar waren het er meer dan tien. Ook vogelhandelaars hebben schade geleden, hobbyhouders, dierenparken. Overal slaapt het virus toe. En hoe is die vogelgrip eigenlijk in onze contrij geraakt? Het is een virus dat voor het eerst is opgedoken in China. Net zoals het coronavirus China afkomstig is. En daar heeft het trekvogels besmet die de zikten naar Rusland hebben gebracht. Daar is de zikten over gesprongen op weer andere trekvogels die het virus mee naar Europa hebben gebracht en naar Afrika. En afhankelijk, het virus doet al ruim 20 jaar daaronder. En afhankelijk was het een seizoensgrip. Doek ze hier alleen op wanneer die trekvogels hier waren. Ze sloeg alleen over op pluimvee en op vogels hier wanneer die trekvogels hier waren. Maar dat is de voorbije twee jaar veranderd, want sinds dan overzomert de zikten. Het blijft ook rondgaan wanneer de trekvogels er niet zijn. Dat is vervelend, want daardoor lijkt het dat we er niet meer zo makkelijk van afzullen geraken omdat het virus zich heeft gevestigd bij de vogels die hier leven.

[Transcript] DS Vandaag / Moeten we ons door de vogelgriep zorgen maken over een nieuwe pandemie?

Ja, dat het vogel-grip-virus extra hard toeslaat,
getuigd ook Jentel Nijs van het Natuur-Hulpcentrum bij T. Villenburg.
Het is eigenlijk al een jaar of twee aan de gang.
Het is nooit zo fel geweest als nu de laatste weken en maanden.
Eigenlijk van ongeveer iets voor de jaarwisseling.
Het is echt een stijgende lijn aan het gaan en het wordt meer en meer.
Hilde, opvallend en misschien nog erger ook,
zoogdieren sterven u ook aan de vogel-grip?
Ja, dat was ook al enige tijd zo dat er sporaat is.
Een dode zeehond werd gevonden of een fos die besmet was met het vogel-grip-virus.
Maar ernstiger is dat er nu in Spanje voorbij een nertsenfokkerij getroffen is.
Het vervelend is dat die nertsen elkaar lijken te hebben besmet.
Dus niet langer één fos die besmet wordt door een wilde vogel of één zeehond
die besmet wordt door een wilde vogel, maar een vogel-grip-virus
dat een nertsenhoudery binnendringt, daar een of meer nertsenbesmet.
En waarna vervolgens die nertsen het virus aan elkaar doorgeven.
Dat is een stap waarover virologen zich ongeust maken.
Omdat als een virus gaat circuleren onder zoogdieren,
de kans groter wordt dat het virus nog beter leert om zoogdieren te besmetten.
En wij zijn als mensen natuurlijk ook zoogdieren.
Zien we ook dichter bij huis gevallen van zoogdieren die overlijden aan de vogel-grip?
In ons land zijn dode vossen gevonden.
In Nederland zijn zeehonden gevonden die besmet waren,
maar dat zijn dus waarschijnlijk allemaal sporadische besmettingen.
Niet besmettingen van zoogdieren die het virus aan elkaar doorgeven.
En zo door die sporadische besmettingen zijn ook al eerder mensen besmet geraakt he?
Ja, vooral dan mensen die in nauwcontact staan met zieke vogels.
Dan kun je denken aan dierenartsen die in plein vee bedrijven komen
waar vogel-grip is vastgesteld of plein vee houders.
Of mensen die in vogel-opvangcentra werken waar zieke vogels worden binnengebracht.
Maar tot dusver is het echt heel, heel erg seldom
dat mensen besmet worden met de vogel-grip.
Het gaat over een enkele tientallen gevallen de vorige jaren.
Dus wat dat betreft is er nu nog geen groot probleem.
Nee, maar we moeten wel wakzaam zijn.
We moeten wakzaam zijn omdat het virus zoals het nu
onder vogels circuleert en zoals het zich lijkt aan het aanpassen te zijn
aan circulatie onder zoogdieren.
Verder kan gaan op die ingeslagen weg en zich steeds beter zou kunnen aanpassen
aan circulatie onder zoogdieren en dus ook onder mensen.
Als het zover komt, ja, dan hebben we een probleem.
Want niemand of haast geen enkele mens heeft immuniteit tegen deze vorm van grip.
Wat moet je dan doen als je een dode vogel zit liggen?

[Transcript] DS Vandaag / Moeten we ons door de vogelgriep zorgen maken over een nieuwe pandemie?

Moet je dan daar vooral ver van wegblijven?

Want ze worden wel binnengebracht.

Ja, die mag je dus absoluut niet aanraken.

Je kunt een vogelopvangcentra bellen om te weten dat je een dode vogel hebt aangetroffen.

Maar ik raak zo'n best vooral niet aan, want dat is vragen om problemen.

MUZIEK

Hoe ziek worden mensen eigenlijk van de vogelgrip?

Van de vorm die momenteel in Europa circuleert, niet zo heel erg ziek.

Het handvol mensen, dat ziek is geworden, is ervan afgekomen met namelijk milde symptomen.

Maar in Azië hebben er varianten gecirculeerd die tot de helft van de mensen die besmet raakten en hebben gedood.

Het hangt er een beetje van, de vorm die nu circuleert lijkt redelijk mild te zijn, maar als die vorm wijzigt, dan hoeft hij niet noodzakelijk mild te blijven.

Dat is een beetje een kristalle bol waar we niet in kunnen kijken.

En bestaat er een vaccin tegen...

Er is een vaccin voor vogels.

Dat is nog niet goed gekeurd voor mensen.

En dat wordt ook niet gebruikt voor vogels.

Dat heeft economische redenen omdat het duur is om heel plein veehouderijen te vaccineren.

En ook omdat afnemers van kippenvlees niet zo geneigd zijn om gevaccineerd vlees te kopen.

Omdat ze niet kunnen onderscheiden of een kip die antistoffen heeft tegen vogelgrip of die gestorven is aan de vogelgrip, dan wel of ze er tegen gevaccineerd was toen ze werd geslacht.

En andere reden waarom men aarzelt met vaccineren van plein vee is dat niet zeker is dat het vaccin beschermt tegen onderlinge besmetting, beschermt wel tegen ziekte.

En dan zou je dus de situatie kunnen krijgen dat een virus aan het circuleren is in een plein veehouderij zonder dat je het in de gaten hebt.

En dat dus op die manier de circulatie zou kunnen blijven doorgaan en de kans op wijzigingen van het virus zou blijven bestaan.

Terwijl nu de aanpak wordt ganteerd van, kijk, is er ergens in een plein veehouderij vogelgrip virus dan merk we dat meteen omdat vogels niet langer eieren leggen, omdat ze niet meer drikken, omdat ze niet meer eten, omdat ze zuf worden.

En dan wordt zo'n bedrijf geruimd en dan is het probleem van de baan.

Hilde, we hadden het daar net over de vogelgrip.

We komen natuurlijk uit een periode waar we met een virus zwaar geconfronteerd zijn geweest het coronavirus. Toen was er nog geen vaccin aan de start van die pandemie.

Helpt ons dat op een manier? Stel dat dit zou gaan ontsporen dat er nu wel al iets is.

Ja, dan hebben we een voorsprong.

Er is heel veel ervaring met het maken van gripvaccins.

Wat er in zo'n geval zou moeten gebeuren is,

dan zou men moeten kijken welke vorm van het virus de ronde doet die geen ethische informatie inbouwen in het vaccin.

En dan zou dat vaccin meteen kunnen worden aangemaakt.

Bij corona hadden we het probleem dat er nog nooit een vaccin tegen die soort virus was ontworpen.

[Transcript] DS Vandaag / Moeten we ons door de vogelgriep zorgen maken over een nieuwe pandemie?

Maar ook al hebben we een voorsprong omdat we al heel lang weten hoe gripvaccins moeten worden gemaakt.

Het duurt nog altijd een hele tijd voor zo'n vaccin uit de fabriek rolt en de productiecapaciteit is ook niet eindeloos.

Nu worden er vaccins gemaakt voor de oudere volken.

Mocht er een pandemie met een onbekend gripvirus de wereld rondgaan, dan moet je iedereen kunnen vaccineren.

En daarvoor vol staat de huidige capaciteit niet.

Maar die capaciteit is nu niet nodig, maar we moeten het wel grondig blijven in het oog houden natuurlijk.

Ja, er wordt ook heel goed geserveerd.

Plumvee bedrijven in Europa worden voortdurend gecontroleerd om te kijken of er geen virus rondgaat.

Die nertsenboerderij waar vogelgrip was uitgebroken is geruimd.

Dus het risico dat daar een nieuwe variant zou ontstaan

die de hele wereld ziek zou kunnen maken is ook afgewend.

De vinger aan de polshouden is het enige wat we voorlopig kunnen doen.

En dat gebeurt ook.

We hebben het al over corona gehad Hilde toen zij de wereldgezondheidsorganisatie van dit is niet de big one, dit is niet de grote pandemie die we al jaren verwachten terwijl die natuurlijk wel een heel grote impact had op ons leven.

Is dit dan misschien wel die grote pandemie, de big one, waar we ons al zo lang zorgen over maken?

Ja, virologen hebben altijd gedacht dat als er een grote pandemie zou komen dat het een grip-pandemie zou zijn.

In dat opzicht is dit een goede kandidaat en een virus om zeker in de gaten te houden.

Maar ik denk niet dat we nu moeten besluiten dat corona een kleine pandemie was.

Er zijn toch 7 miljoen mensen aan overleden.

En mocht er een grip-pandemie komen, dan denk ik niet dat we moeten verwachten dat er 100 miljoen mensen aan zullen overlijden zoals gebeurd is met de Spaanse grip in 1918. Want inmiddels is de medische wetenschap wel een beetje veranderd.

Er zijn nu bijvoorbeeld antibiotica die complicaties van grip kunnen bestrijden.

Die waren er niet in 1918.

Bovendien was de bevolking toen helemaal uitgeput door de honger en de miserie van de oorlog.

Dus eenderzijds, de corona-epidemie was geen kleine pandemie.

En anderzijds, dit is iets wat we heel erg in de gaten moeten houden, wat virologen heel erg in de gaten moeten houden en het gebeurt ook.

En om je nog een beetje meer gerust te stellen, ook de bekende virolog, Steven van Gucht, maakt zich nog niet teveel zorgen.

Zo vertelde hij aan de regionale zender TV Oost.

Wel om eerlijk te zijn, voor de algemene bevolking zou ik met dat echt niet teveel zorgen niet maken. Een aantal basisregels, die voorzichtigheid met zieke vogels, die hygiëne regels respecteren, dat is ruim voldoende.

Oké, goed. Heel ervan een einde. Dank je wel.

[Transcript] DS Vandaag / Moeten we ons door de vogelgriep zorgen maken over een nieuwe pandemie?

Graag gedaan.

Dit was vandaag de dagelijkse podcast van de Standaard. Bedankt voor het luisteren.

Volg ons op Spotify, Apple Podcast of eender welk ander podcastplatform.

In onze gratis FDS podcast kan je niet alleen ons werk beluisteren, maar ook de beste podcasttips terugvinden, met zorg geselecteerd door onze redacteur Max de Moor.

Alle credits van de podcast die je net hoorde, vind je op standaard.be,

als je een strijp podcast reageren kan via podcastatstandaard.be.

Morgen zijn we opnieuw.